

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
ISTORIJOS KATEDRA

Referatas
PRANCŪZIJOS DIASPORA

Atliko:
**Humanitarinių mokslų fakulteto,
Migracijos politikos ir lietuvių diasporos
istorijos studijų programos
I kurso studentė
Jolita Gudžiūnaitė, MHM13031**

Darbo vadovas:
Dr. Ilona Strumickienė

KAUNAS, 2013

TURINYS

vadas.....	3
Pranc z diaspora Jungtin se Valstijose.....	5
Pranc z diaspora Luizianoje.....	6
Pranc zijos sigal jimas TM aur s Afrikoje.....	9
Pranc z diaspora –iandien.....	11
I–vados.....	12
Literat ros s ra–as.....	13

VADAS

Pranc zijos migracijos istorijos –akny s i–esm s gl di didfli j geografini atradim eros pradffioje. Tšos imperijos istorij galima padalinti dvi dalis: pirmoji ó XVI-XVIII a., antroji ó nuo 1830 m. iki 1960 m. Pirmojo periodo metu Pranc zijos d mesys buvo skirtas jos kolonijoms Amerikoje, tuo tarpu antrasis Pranc zijos imperijos ekspansijos laikotarpis buvo skirtas kurti naujas kolonijas Afrikoje bei Indokinijoje¹. Savo laikme iu Pranc zijos imperija buvo viena galingiausi pasaulio valstybi , skleidusi savo tak net ufl Antlanto.

Kaip matome, Pranc zijos valdos siek net tolimiausius pasaulio kra–tus, ko pasekoje pranc z tauta buvo pla iai paplitusi po vis pasaul . Pranc z diaspor galima aptikti Brazilijoje, Piet Afrikoje, Urugvajuje, Argentinoje, Australijoje, il je, Amerikoje, Kanadoje, Madagaskare, Indijoje, Japonijoje, Kor joje, Naujojoje Zelandijoje, Pakistane, Jungtin je Karalyst je, Urugvajuje bei kitose –alyse. Pagrindinis darbo tikslas ó i–siai–kinti pranc z diasporos pad t Tšaur s Afrikoje ir Jungtin se Valstijose bei kur daugiausia –iandien ji yra paplitusi. I–sikelt tiksl pad jo gyvendinti keli ufdaviniai:

1. Nustatyti, koki viet Pranc zija ufl m pasaulyje kolonijiniu laikotarpiu.
2. Apffvelgti Pranc zijos pirm j kolonij atsiradim Tšaur s Afrikoje ir Jungtin se Valstijose.
3. I–siai–kinti, kur pranc z diaspora yra labiausiai paplitusi –iandien.

Ra–ant darb naudotas apra–omasis ó analitinis metodas. Pasirinktos darbo chronologin s ribos ó nuo pirm j kolonij k rimo XVII a. Amerikoje, –ios ribos sutampa su pirmojo Pranc zijos ekspansijos periodo pradffia, darbe taip pat bus aptarta ir antrasis pranc z kolonijinis laikotarpis, kuomet pranc zai savo kolonijas k r Tšaur s Afrikoje, bei trumpai bus apffvelgta –iandienin pranc z diaspora. Darbe pagrindine bus remiamasi ufsienio literat ra, kadangi lietuvi kalba rasti informacijos apie Pranc zijos migracij bei diaspor sunku, dafnai ji nusakoma tik bendrais bruoflais. D l maflos darbo apimties darbe nebus atlikta gilesn analiz , stengtasi kiek manoma pla iau apffvelgti pranc z diaspor pasaulyje. Darbas padalintas tris dalis ó vad , d stom j dal ir i–vadas. D stomojoje dalyje bus atskirai apffvelgta pranc z diaspora

¹ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, 1995, Cambridge University Press, p. 33.

Jungtinėse Valstijose, Tūnūs Afrikoje, dabartinė diaspora. Darbe pasirinkti bent trys regionai, kadangi jie atspindi dviejų Prancūzijos imperijos ekspansijos kryptis skirtingais laikotarpiais. Savo valdas Jungtinėse Valstijose prancūzai turėjo XVII a. pr.-XIX a. pr., Tūnūs Afrikoje ó XIX a. pr.-XX a. vid. Norėčiau pabrėžti, kad prancūzų etninės grupės, tokios kaip baskai, atskirai aptartos nebus ó jas visas bendrai priskirsiu prancūzų tautai.

PRANCŲ DIASPORA JUNGTTIN SE VALSTIJOSE

Po atradim ir ufkariavim laikotarpio, Amerika tapo svarbiu veiksmu Europos istorijos vystimesi. XVI a. vid. ia buvo pasi sti pirmieji tyrin tojai i-tirti -i teritorij ó 1534 m. tyrin tojas Jacques Cartier paima Kanados valdffi rankas, -i teritorija vadinama Nauj ja Franc zija². Jos okupacijos metu, karaliaus pasiuntinys Samuel de Champlain savo ataskaitoje 1615 m. karaliui ra- , kad jei pranc zai ia neapsistos, tai t anks iau ar v liau padarys anglai arba olandai ó vadinasi, protestantai. Tai rei-kia, kad pirmoji pranc z kolonija buvo tarsi apsisaugojimas nuo kit kolonist sigal jimo. Ta iau b ta ir kit sik rimo Kanadoje prieflas i : kelio atradimas Ramiojo vandenyno vakarus ir Japonij , gyventoj skai ius ir vystimasis³.

XVI-XVIII a. Franc zijos ekspansija orientavosi Amerik . Franc zijos prekyba t s si nuo San Lorenzo up s XVI a. vid. ir t s si iki flemi , flinom kaip Naujoji Franc zija, kurios driek si nuo Akadijos iki Didffi j efler . Kaili prekyba buvo pagrindinis verslas, koordinuojamas i- tvirtint miest , toki kaip Kvebekas, Monrealis, Detroitas. Franc z taka greitai i-plito pietus, per Misisip iki Meksikos lankos. Franc z pirkliai taip pat steig tabako plantacijas keliose Karib salose ir gijo strategin tvirt pozicij piet Amerikos pakrant je Gvianoje. Pagal merkantilin Liudviko XIV-ojo finans ministro Jean-Baptiste Colbert politik , Karib tabakas buvo pakeistas pelningesne cukraus, indigo bei medviln s produkcija⁴.

Kol kiti europie iai dideliais m stais emigravo, pranc zai liko savo gimtojoje flem je. TMproces l m valstyb s dydis ir kuklus populiacijos augimas po 1789 m. Franc zijos imperijos Amerikoje laikotarpiu persik limas gyventi ufl Atlanto buvo nedafnas atvejis. Nepaisant j zuit ar hugenot religini bendruomeni , pranc z kolonist skai ius i-liko mafnas, i- dalies d l kaili prekybos, pla iai paplitusios kailini flv reli medfflotoj , kas nebuvo palanku nuolatinei flem s kio ekonomikai. Laisvas pra jimas, dovanojama flem ir geras apgyvendinimas buvo si lomas armijos veteranams: klest jo propaganda apie turtingas kolonijas, na-lait s mergait s buvo j ga i-veflamos i-lyginti tautos disbalans kolonijose, gaujos verbuotoj klaidffllojo po Franc zijos

² Chartrand R., *The Forts of New France in Northeast America 1600-1763*, Osprey Publishing Ltd, 2008, p. 5.

³ Ferro M., *Colonization: A Global History*, Taylor and Francis e-Library, 2005, p. 9.

⁴ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 33.

gatves, kviesdamos smulkius nusikaltėlius ir bedarbius vykti Jungtines Valstijas kaip pirmiesiems kolonistams. 1665-1672 m. kolonistų skaičius beveik padvigubėjo nuo 3200 iki 7000⁵.

PRANCŪZŲ DIASPORA LUIZIANOJE

1697 m. po Rystviko sutarties, kuri uflbaigė Devynmetį karą, Louis Ponchartrain, tuometinis jūrų laivyno ministras, paskyrė Pierre Le Moyne surengti ekspediciją Luizian ir ją steigti koloniją. Po vienerių metų prancūzų laivynas jau pasiekė Amerikos krantus⁶. 1713 m. po Utrechto sutarties, kuomet i–Prancūzijos buvo atimta Ni faunlandas ir Akadija, propagandos kampanija visai prasidėjo, – kartą pakelti kolonistų skaičiai Luizianoje. 1718-1721 m. jie atkeliavo apie 4000 kolonistų, tačiau pamatė, kad padėtis Amerikoje nėra tokia gera kaip fladta, daugelis sugrįžo atgal. XVII a. 7 dešimtyje. Kajane buvo 15 000 kolonistų, 9000 mirė per keli mėnesius nuo ligų⁷. Nepaisant savo maflo dydflio, Karib salos buvo patrauklios prancūzų emigrantams. 1645 m. ten buvo 8500 naujakurių. Per visą XVIII a. Karib salas i–Afrikos buvo atplukdyta net milijonas vergų⁸.

XVII a. prancūzai Luizian (pavadinimas kilęs nuo prancūzų karaliaus Liudviko XIV vardo⁹) matė kaip derlingą ir kupiną i–teklių flėm. Bizonai, *le boeufe sauvage*, buvo vienintelė prekė, kuri jie vertino –iame regione. Misisip s upė suteikė prieigą prie bebro bei kitų vertingų kailių flėmyno viduje. Platūs Misisip s miškai buvo medienos –altinis. Deja, prancūzai niekada neprišijaukino bizonų, kaip ir niekada nesivertė i–gyvinti vilnos prekyba. Jie atrado kitus kailius, kaip gauti kailius, mėsos bei taukus ó prancūzai sekė indėnų medfiokl s keliais ir medffiojo bizonus¹⁰, tačiau jė verslas niekada netapo prancūzų kultūros dalimi. Kuomet Ispanija ir Anglija kapituliavo Prancūzijos flėmes, bizonų Misisip s slėnyje nebebuvo ó prancūzai juos visus sunaikino. Taip jie

⁵ Ten pat, p. 34.

⁶ Bradley G. Bond, *French Colonial Louisiana and the Atlantic World*, Louisiana State University Press, 2005, p. 43.

⁷ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 34.

⁸ Ten pat, p. 34.

⁹ <http://www.infoplease.com/ipa/A0854966.html> (flėrta 2013 11 08).

¹⁰ Bradley G. Bond, *French Colonial Louisiana and the Atlantic World...*, p. 22.

pablogino savo santykius su vietiniais indnais, kuriems bizonai buvo pagrindinis gyvenimo –altinis¹¹.

1737 m. didžiulėje Luizianos teritorijoje prancūzų populiacija buvo itin maža – o priskaičiuota tik 2451 baltasis gyventojas, daugiausia – Naujajame Orleane ir Ilinojuje. Vergams skaičius siekė 3221, tai 56,8 % tuometinės populiacijos. Prancūzų okupuotose žemėse gyveno apie 200 000 Amerikos indnų¹². Anglų ir prancūzų kova dėl virėnybės Amerikoje prasidėjo dar XVII a. vid. 1713 m. Utrechto sutartimi Prancūzija išsaugojo Luizianą ir labai pelningas cukraus salas Karibuose. 1710-1750 m. Prancūzijos kolonijai reikėm vis augo, galiausiai ji tapo vertingiausia pasaulio kolonija su daugiau nei 600 cukraus plantacij¹³. Deja, Septynmetis karas, trukęs 1756-1763 m., sustabdė Prancūzijos siekį sutvirtinti Amerikoje (kaip ir Indijoje). XVIII a. siautėjis maras ir epidemijos išnaikino didelį dalį gyventojų, prancūzų bendruomenė išliko maža¹⁴.

Luizianos kreolai (*crioulo* – o portugalų vergas, gimęs –eimininko namų kiuje¹⁵) žmonės turi ryšius su kolonijinėmis Luizianos gyventojais, ypač Prancūzijos ir Ispanijos kilmės. Terminas dabar paprastai taikomas asmenims, turintiems abiejų rasų kraujo. Abi grupės turi bendrą Europos paveldą bei kultūrą, pavyzdžiui, tradicinis prancūzų kalbos vartojimas ir vis dar praktikuojama katalikybė; daugeliu atvejų, žmonės yra susiję vieni su kitais. Mėgiamosios rasės palikuonys taip pat kartais yra Afrikos ir Amerikos indnų protavai. Grupė mėgiamosios rasės kreolų sparčiai pradėjo gyti išsilavinimą, gausius (daugelis dirbo Naujajame Orleane dirbo meistras ar amatininkais), turėdami ir verslą. Jie buvo daugiausia katalikai, kalbėjo kiek kitokia kolonijinė prancūzų kalba (nors kai kurie taip pat kalbėjo Luizianos kreolų prancūzų kalba), tausojo Prancūzijos papročius, kuriuos –iek tiek pakeitė Luizianos kultūra. Laisvieji spalvotieji žmonės tuokėsi tarpusavyje, kad išlaikytų savo klasę ir socialinę kultūrą. Prancūziškai kalbantys mėgiamosios rasės gyventojai buvo pradėti vadinti "mėgiamaisiais spalvotaisiais". Tėndien Luizianoje daugiau nei 15% populiacijos kalba prancūzų kalba, didžiausią dalį sudaro anglų, ispanų, kinų kalba¹⁶.

¹¹ Ten pat, p. 23.

¹² Bradley G. Bond, *French Colonial Louisiana and the Atlantic World...*, p. 43.

¹³ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 34.

¹⁴ Bradley G. Bond, *French Colonial Louisiana and the Atlantic World...*, p. 43.

¹⁵ <http://www.everyculture.com/multi/Bu-Dr/Creoles.html> (žiūrėta 2013 11 08).

¹⁶ *Language Use and English-Speaking Ability (Census 2000 Brief)*, p. 3.

Kalbant apie pranc ūsus Kanadoje, kaip min ta anks iau, jie ia atsik l XVII a. pr. ir nuolatos kovojo su anglais d l savo takos. 1763 m. Paryžiaus sutartimi Liudviko XV-ojo vyriausyb atsisak uflj rio teritorij , Kanada atiteko Britanijai, Luizian atidav savo s jungininkei Ispanijai¹⁷. B tent tada baig si Pranc zijos imperijos egzistavimas Jungtin se Valstijose, nors pranc zai dar tur jo vil i susigr flinti Kanad .

Didel reik m Pranc zijos pl trai tur jo Napoleono flygiai ir ekspansijos kitus kra-tus. 1800 m. Napoleonas prapl t valdas vakarus nuo Mincio bei Po up s pietin dal , nugal jo Austrij , 1802 m. kariuomen pasiek Santo Domingo¹⁸, 1806 m. okupavo Berlyn ¹⁹, 1808 m. sureng invazij Ispanij ²⁰. Ta iau d l t pa i prieflas i pranc z uflj rio imperija ir sugriuvo - Revoliucijos ir Napoleono eros metu (1789-1815 m.). I-dalies tam takos tur jo D. Britanija, ta iau, ko gero, didesn reik m tur jo didysis verg sukilimas Saint Dominge. 1815 m. Pranc zija i- Vienos kongreso i- jo tur dama tik Gvadalupe s, Martinikos, Gvianos, Sant Pjero salas, Mikelono flemes ir nedidel dal Indijos teritorijos²¹.

Pranc z imigracija Jungtines Valstijas 1827-1870 m. ²²

Metai	Pranc ūz ū imigrantai	Metai	Pranc ūz ū imigrantai
1827	1,28	1849	5,841
1828	2,843	1850	9,389
1829	582	1851	20,126
1830	1,174	1852	6,763
1831	2,038	1853	10,17
1832	5,361	1854	13,317
1833	4,682	1855	6,044
1834	2,989	1856	7,246

¹⁷ Ferro M., *Colonization: A Global History*, Taylor and Francis e-Library, 2005, p. 63.

¹⁸ C. C. Hodge, *Encyclopedia of the Age of Imperialism, 1800-1914, Volumes 1 & 2*, Greenwood Press, 2008, p. lxxi.

¹⁹ Ten pat, p. lxxii.

²⁰ Ten pat, p. lxxiii.

²¹ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 33.

²² Fohlen C., Perspectives historiques sur l'immigration fran aise aux Etats-Unis. *Revue europ eenne des migrations internationales* V.6, Nr. 1, 2012, p. 39.

1835	2,696	1857	2,397
1836	4,443	1858	3,155
1837	5,074	1859	2,579
1838	3,675	1860	3,961
1839	7,198	1861	2,326
1840	7,419	1862	3,142
1841	5,006	1863	1,838
1842	4,504	1864	3,128
1843	3,346	1865	6,855
1844	3,155	1866	6,855
1845	3,155	1867	5,237
1846	10,583	1868	1,989
1847	20,04	1869	4,531
1848	7,743	1870	5,12
		Total	242,231

PRANC ZIJOS SIGAL JIMAS TĖIAUR S AFRIKOJE

Po Napoleono epochos Pranc zija atgavo savo valdymo pozicijas, sukurdama dar sp dingesn ufj rio imperij . XIX a. vid. Alfjyro uflkariavimas buvo kolonijinio proceso, besit susio beveik vis XIX a., pradffia. Tai buvo antras Pranc zijos imperijos pl tros etapas, orientuotas Afrik ir Indokinij . Tolimesn imperijos ekspansija buvo karinis reikalas. Vis d lto, imperijos statybos prasid jo nuo 1881 m. Tuniso uflgrobimo²³, b tent –is vykis nurodo Tre iosios imperijos sigal jimo pradfli . Pranc z ekspansija Afrik ir Azij XIX a. suk l entuziazm Pranc zijoje. fymusis Voltero s mojjs apie Kanados menkaverti–kum atspindi pranc z proverffius Alfjyr , Indokinij , Tunis . Realyb je Pranc zijos flmon s nebuvo klausiami, ar nori ekspansijos ufj r ó jie tiesiog tur jo su tuo susitaikyti²⁴.

1830 m. Pranc zija pasiunt paj gas uflkariauti Alfjyr , ta iau ia susid r su sunkumais. Pranc z kari kolonos buvo nuolat persekiojamos ir pakli davo vietini sukil li , vadovaujam Abd-el-Kader, sp stus. Pad tis pager jo 1836 m., kuomet Pranc zijos mar–alas, Alfjyro generalgubernatorius Tomas Robert Bugeaud atliko greit puolim pasitelkiant

²³ Raymond F. Betts, *Assimilation and Association in French Colonial Theory, 1890-1914*, 1960, Columbia University Press, p. 2.

²⁴ Ten pat, p. 3.

ginkluot sias oro paj gas²⁵. Jis plaiau naudojo naują techniką, vydamasis Abd-el-Kader paj gas iš vienos vietos kitą bei jas naikindamas. Tuo tarpu Prancūzija stiprino savo pozicijas Aflyre nutiesdama naują kelią tinklą²⁶. Prancūzų tikslas buvo ne užgrobti Aflyrą ir paversti jį kolonija, o išplėsti Prancūzijos teritoriją Afrikoje. Teritorijos plėtimasis vyko stabiliai, daugiausiai stabiliai augimą Marselio kapitalas²⁷. Prancūzija sustiprino savo pozicijas Aflyre, kartu sustiprindama ir savo politinį ir ekonominį taką rytų Viduržemio jūros baseine, kur bazes Senegale ir Somalyje, pradėjo skverbtis Indokinijai, Kinijai²⁸. Naujakuriams, daugiausia kareiviams, Aflyre po 1841 m. buvo siūlomas persikelti, apgyvendinimas ir dalis žemės. Propaganda sklido po centrinę ir pietinę Europą, kad ne prancūzų tautybės asmenys vyktų Aflyrą ir ten taptų Prancūzijos piliečiais. Kolonistų skaičius Aflyre padidėjo nuo 38 000 1841 m. iki 110 000 1847 m., tačiau tik 43% gyventojų buvo prancūzų kilmės. Pasibaigus 1848 m. revoliucijai, Prancūzijos vyriausybė siūlė bedarbiams paryžiečiams vykti Aflyrą. Iš 15 000 kolonistų, atvykusių 1848-1849 m., trečdalis mirė nuo ligų, trečdalis grįžo namo²⁹.

Po 1870 m. imperijos svarbiausias traukos taškas pasikeitė iš kolonijos pakraščio sostinai, ir ji atvykdavo nebe dideli kariniai daliniai, o prancūzų vidurinėsios klasės gyventojai³⁰. 1880 m. Aflyre priskaičiuota 350 tūkst. prancūzų kolonistų, kurie daugiausiai buvo vargšai. Dauguma jų buvo smulkūs vyndariai iš pietų Prancūzijos. Prancūzų diaspora, ypač turtingieji, Aflyre išsiskyrė tuo, kad galėjo palaikyti glaudžius ryšius su kilmės šalimi kitoje Viduržemio jūros pusėje³¹.

1939 m. Prancūzijos imperija užėmė 12 mln. kv. km ir turėjo 69 mln. žmonių. Tunise ir Maroke, kurie buvo okupuoti 1880 m. ir XX a. pr., vyravo protektoratas. Buvo trys didžiuliai Afrikos federacijos: prancūzų Vakarų Afrika (apimant Mauritaniją, Senegalą, Gviniją, Malį,

²⁵ J. P. T. Bury, *NC Modern History 10. The Zenith of European Power 1830-70*, 2008, Cambridge University Press, p. 320.

²⁶ Ten pat, p. 321.

²⁷ Ten pat, p. 428.

²⁸ Ten pat, p. 461.

²⁹ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge Survey of the World Migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 35.

³⁰ Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge Survey of the World Migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 33.

³¹ Oliver R., Atmore A., *Africa Since 1800*, Cambridge University Press, 1967, p. 58.

Dramblio Kaulo Krant , Auk-tutin Volt , Benin ir Nigerij), pranc z Pusiaujo Afrika (ap m ad , Centrin Afrikos Respublik , Kong ir Gabin), Madagaskaras ir Komor salos. Ketvirtoji federacija buvo Indokinija. Dfibu io uostas Ryt Afrikoje taip pat buvo Pranc zijos rankose. Po 1945 m. imperija prad jo flugti. 1954 m. prarasta Indokinija, neilgai trukus kovos d l nepriklausomyb s prasid jo Alflyre, ia kova truko a-tuonerius metus. 1962 m. liep Alflyras ir kitos TŲaur s ir Vakar Afrikos kolonijos gijo nepriklausomyb ³².

PRANC Z DIASPORA TŲANDIEN

Keista, ta iau -iandienin s pranc z emigrant kryptys gerokai pakito, palyginus su kolonijiniu laikotarpiu. Alflyras jau nebetraukia pranc z emigrant , -iandien situacija pasikeit ó vis daugiau alflyrie i vyksta Pranc zij . Amerika ir toliau liko tikslo -alimi, ta iau -iuo metu didffiojo dalis pranc z diasporos yra susitelkusi Londone.

Kartais Londonas yra vadinamas -e-tuoju didffiausiu Pranc zijos miestu, kadangi jame gyvena daugiau pranc z negu Bordeaux mieste. Londonas turi ilgalaik pranc z bendruomen , -iandien Pranc zijos konsulatas Londone j priskai iuoja tarp 300 000 ir 400 000. Pirmieji pranc zai Anglij atvyko XVII a., kuomet hugenotai Pranc zijoje buvo persekiojami. ia jie rado prieglobst valdant karaliui arlzui II-ajam. Dauguma sik r ryt Londone, kur maistas ir b stas buvo pigesni. Rajone gausu pranc zi-k gatvi pavadinim , pavyzdffiui, Fournier Street, Fleur de Lys gatv s ir Nantes Passage.

Neseniai Pranc zijos konsulatas ufsak ataskait , pavadint TŲ. Pancras Uflmir-tieji fimon s, kurioje pagrindinis d mesys skirtas jaun pranc z , kurie atvyko London gyventi, pagalbai. Charles Peguy centras padeda naujiems atvyk liams susirasti darb ir gyvenam j viet . Pranc zai Londone turi ir savo radijo laid šThe French East Endō, kurioje pateikiamos pranc z aktualijos. ³³

³² Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 33.

³³ A. Lucy, London, France-s sixth Biggest City, <http://www.bbc.co.uk/news/magazine-18234930>

ITWADOS

1. XVI-XVIII a. Pranczijos ekspansija orientavosi Amerik . Luiziana buvo vienas pagrindini region , kuriame telk si pranc z bendruomen s. Pranc zai ia steig savo kolonijas, vert si prekyba, bizon medfiokle, pranc z pirkliai taip pat steig tabako plantacijas keliose Karib salose ir gijo strategin tvirt pozicij piet Amerikos pakrant je, taip pat steig cukraus, medviln s plantacijas. Antroji ekspansijos banga buvo Tmaur s Afrik , kur daugiausia kareiviams buvo si loma persikelti suteikiant nemokam apgyvendinim , kelion .
2. Pranc zija niekuomet nebuvo tarp didfli j kolonizatori Amerikoje, ji nuolatos varfl si d l savo takos su Ispanija, D. Britanija, Olandija. Pirmoji pranc z kolonija Amerikoje buvo tarsi apsisaugojimas nuo kit kolonist sigal jimo. Ta iau b ta ir kit sik rimo Kanadoje prieflas i : kelio atradimas Ramiojo vandenyno vakarus ir Japonij , gyventoj skai ius ir vystimasis.
3. Tm andien pranc z diaspora daugiausia yra susitelkusi Londone, kur pirmieji pranc z emigrantai atvyko dar XVII a. d l religinio persekiojimo. ia veikia pranc z organizacija, padedanti naujiems atvyk liams susirasti darb bei apsigyventi.

LITERATŪROS RAŠAI

- Bradley G. Bond, *French Colonial Louisiana and the Atlantic World*, Louisiana State University Press, 2005
- C. C. Hodge, *Encyclopedia of the Age of Imperialism, 1800-1914, Volumes 1 & 2*, Greenwood Press, 2008
- Chartrand R., *The Forts of New France in Northeast America 1600-1763*, Osprey Publishing Ltd, 2008
- Ferro M., *Colonization: A Global History*, Taylor and Francis e-Library, 2005
- Fohlen C., Perspectives historiques sur l'immigration française aux Etats-Unis. *Revue européenne des migrations internationales* V.6, Nr. 1
- Heffernan M., Cohen M., French Colonial Migration, *The Cambridge survey of the world migration*, Cambridge University Press, 1995
- J. P. T. Bury, *NC Modern History 10. The Zenith of European Power 1830-70*, 2008, Cambridge University Press
- *Language Use and English-Speaking Ability (Census 2000 Brief)*
- Oliver R., Atmore A., *Africa Since 1800*, Cambridge University Press, 1967
- Raymond F. Betts, *Assimilation and Association in French Colonial Theory, 1890-1914*, 1960, Columbia University Press

INTERNETINIAI ŠALTINIAI

- A. Lucy, London, France's sixth Biggest City,
<http://www.bbc.co.uk/news/magazine-18234930>
- <http://www.everyculture.com/multi/Bu-Dr/Creoles.html>